

פרשת שלח

שלח לך אנשים ויתרו את ארץ כנען.

איתא ברש"י, למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים, לפי שלקתה על עסקי דיבה שדברה באחיה ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר. ויש להבין למה מדייק רש"י בלישנא דראו, הא אם לא ראו הלא שמעו.

והנה, איתא במסכת ברכות דנגעים אינם בכלל יסורים של אהבה, אבל אם הוי בצינעא תחת הבגדים יכול להיות יסורים של אהבה. ולפ"ז יש לפרש רש"י, דהא יש פתחון פה לכל מוצאי דיבה לומר דמרים צדקת היתה והנגעים היו גבה יסורם של אהבה, ואין כאן מוסר השכל. משום הכי מדייק רש"י ואמר "ראו", דהוי בפרהסיא ומוכרח דאינם של אהבה כזכר לעיל, וידעו שעל עסקי דיבה לקתה ואפילו הכי לא לקחו מוסר.

(חנוכת התורה)

סלח נא לעון העם הזה כגודל חסדך וכאשר נשאתה לעם הזה ממצרים ועד הנה.

יש לעיין, וכי בשביל שנשא עונם עד עכשיו עדיין ישא וימחול להם, וכי לעולם יחטא אדם וה' ימחול לו.

והנה, כאשר בני ישראל התרעמו על משה בקריעת ים סוף ואמר המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למות במדבר, פירוש הרמב"ן שסוברים היו שמשה הוציאם ממצרים מדעת עצמו. והטעם בזה הוא מפני שידעו בעצמם כי אינם ראויים להגאל ולהעשות נס מפני רוע מעשיהם, ומש"ה לא האמינו שמאת ה' היתה זאת. וכמו שתמה משה רבינו בעצמו, וכי אוציא את בני ישראל, פירוש רש"י באיזה זכות אוציאם. ומשום הכי מחל ה' להם תמיד, שיש להם מקום לטעות כמו שאמרנו, כי לא ידעו ולא יבינו דרכי ה' שבצדקת אבותם הוציא אותם מארץ מצרים. ודבר זה הטעה אותם ג"כ הכא שלא רצו לעלות להלחם. דלא שהיה מסופקים ביכולת ה', אלא שסוברים שמשה עשה הכל מדעת עצמו ולא בפקודת ה', והיינו מפני שידעו בעצמם כי אינם ראויים לישועת ה' כמו שחשבו תמיד עד עכשיו.

וזהו שאמר משה בהתפללו עליהם, סלח נא לעון העם הזה כגודל חסדך, שבני ישראל חוטאים בשביל גודל חסדיך שעשית עמהם. שהם ידעו בנפשם שאינם ראוי לכך, וסוברים שהנסים הם מדעת משה רבינו ולכן הם מתרעמים. וכאשר נשאתה לעם הזה ממצרים ועד הנה, מטעם הזה שהיה להם מקום לטעות, כן תשא להם עון מאותו טעם. ולכן שינה ואמר כאשר נשאתה ולא אמר כאשר סלחת כמו שהתחיל סלח נא, דיש לפרש נשאת שנשא ה' העון על עצמו שהוא בגודל חסדו גרם להם שיחטאו. וכאשר נשאתה על עצמך עון העם הזה, כן תסלח להם גם עתה.

(כתב סופר)